

СЪБИТИЕТО НА ДЕКОНСТРУКЦИЯТА И МЯСТОТО НА ЛИТЕРАТУРАТА

Даниела Стракова

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Деконструкцията действа (est à l'oeuvre), искаме или не.
Жак Дерида

Резюме. Статията разглежда дискурсивния проект на Жак Дерида, наречен „деконструкция“, и по-точно – всеобщата задължителност и обвързаност на деконструкцията с идеята, че тя винаги вече „е“, вече действа и има ефект върху чието и да е съзнание. Опитваме се да докажем, че наименованието на тази стратегия не е празен и нищо незаписващ знак, а по-скоро е някаква регулативна работна концепция. Текстът ни си дава сметка, че за деконструкцията не може да се говори еднозначно, служейки си с еднороден метод и език, но не може и да се мълчи за нея. В резултат на това оплитане отделните, моментални стратегии, които се случват, наричаме „деконструкции“. Самият Дерида твърди: „Не съществува една-единствена деконструкция“, т.е. всеки път тя се случва и всеки път по различен начин. А най-подходящо място за нейното събитие се оказва полето на литературата. Статията се опитва да покаже как „Деконструкцията отваря философията за нейните Други“ и належащата в контекста на днешното време необходимост от осъзнаване, че „литературата трябва да се чете по друг начин и да конструира друга аксиоматика“.

Keywords: deconstruction, deconstruction strategies, space, literary space, event of deconstruction.

През последните десетилетия критиколитературната и литературноисторическата мисъл са белязани от силно изразен интерес към културното и интелектуално явление от втората половина на двадесетия век, известно под името постмодернизъм, пряко обвързано с идеята за подвижността на текста, неговата смислова отвореност и многозначност. Художественото творчество при постмодернизма е по-скоро търсене на игровия потенциал при конструирането на текста, движението, свободата на асоциациите, равноправие на жанровите определители и възможности за неограничени междутекстови връзки. През 60-те

години активно работят цяла плеяда талантиливи изследователи като Р. Барт, М. Фуко, Ю. Кръстева, А. Греймас, Ж.-Ф. Лиотар, Л. Алтюсер. Осъществява се преход от структурализъм, който защитава идеята, че за тълкуване на текстовете съществуват ясни модели, до постструктурализма, предполагащ, че всеки текст поражда уникален модел на разбиране отвътре. При такава културна ситуация през 1966 г. на конференция в университета „Джон Хопкинс“ в Балтимор французинът Жак Дерида представя своя нов подход към четенето на литературни текстове, успява да засенчи създателя на структурния психоанализ Жак Лакан и както твърди А. Личева, „да се превърне в новата звезда на хуманитаристиката“ (Личева, 2007: 444). Тази нова стратегия, успешно или не, нейният създател нарича „деконструкция“.

Според Джефри Бенингтън коментарът за Дерида може да започне от произволно място, защото се знае, че и така ще осигури излаз към всички останали области на неговото творчество. Обнадеждени от този факт, ще се опитаме да открием какво място заема деконструкцията според нейния Главен стратег, определящ я като „събитие“, и къде се случва – чак тогава бихе могли да определяме мястото на литературата спрямо нея. В небезизвестното „Писмо до един японски приятел“⁽¹⁾, написано от Дерида до проф. Изуцу, откриваме няколко подстъпа към „предмета“ на коментара ни. Първо, неудобството на самия автор по отношение на думата „деконструкция“, документирано също така и в други изказвания. Това не е – твърди Дерида – нито сполучлива дума (тъй като твърде силно внушава това, към което не препраща, а именно деструкцията), нито пък красива (поради връзката с техническата терминология). Не е също така и „ключова“ за деридианския дискурс – както настоява самият ѝ създател – имаме усещането, че обединението на този термин и референтите, към които (не) препраща, трябва да „благодари“ само на стечение на обстоятелствата.

Второ, относно мястото – деконструкцията „не препраща към никакъв – единичен или сборен – субект, който взема над нея инициатива, и не се съобразява с никакъв обект, текст, тема и т.н. [...] *тя е събитие* (подч. мое), което не очаква никакво разискване, убеждение или организация от страна на субекта“⁽²⁾. Затова – добавя нейният „баща“ – трябва да се отхвърли убеждението, че съществува нещо като „чиста деконструкция или деконструкционен проект, който да бъде завършен или попълнен“ (Дерида, 1989: 75). Според полския литературовед М. П. Марковски тя е „отворен репертоар от деконструкции, които не водят към никакъв жест и могат да бъдат разпознати чрез определени ефекти, в отделни ситуации, в разнообразни контексти“ (Марковски, 2002: 86).

Ясно съзнаваме, че в такъв случай за деконструкцията не може да се говори еднозначно, служейки си с еднороден език, подчинен на онтологията, срещу която яростно се борят нейните текстове. Но не може и да се мълчи за нея, защото, както стана ясно, всеки път тя се случва и всеки път по различен начин, или „не съществува една-единствена деконструкция“ (Дерида, 1988: 141). Сти-

гаме до една от традиционните за изследователите на Дерида апории – нетематизируемост на неговия проект. Затова приемаме да говорим за разнообразни деконструкционни стратегии, прилагани в различни контексти, чрез които се опитваме да откриваме (не)присъствието на деконструкцията в тях.

Къде обаче, в какво пространство можем да очакваме тези стратегии, къде можем да ги открием? Преди всичко в пространството на текста, в неговия прочит или в литературата като текст. „Деконструкцията – пише Норис – е тясно свързана с текстовете, подлагани на изследване чрез дейността на четене, която никога не съществува независимо от тях, под формата на затворена в себе си система от оперативни понятия“ (Норис, 2002: 31). Т.е. събитието на деконструкцията се осъществява в „акта на четене“, в позволеното да се открие онава, което е различно. Възшност изглежда, „че всички добри читатели винаги са били деконструктивисти“ (Симеонова-Конах, 2011: 47). Така разбирано, четенето преодолява границите между различните дисциплини и разширява обхвата на философските изследвания по посока на литературата. Прочитът на Дерида и неговата стратегия всеки път се стреми да покаже пространството на несъгласието между това, което се има предвид, и това, което е реализирано. Освен това деконструкцията не се „приближава“ към текста фронтално в своето „четене-случване“. По-скоро се настанява по неговите видими периферии: в това, което е премълчано, маргинално, което изглежда странично и само допълващо. Съзнаваме, че тя не чете, за да изрази смисъла на текста, а за да покаже това, което остава ненапечатано и неусвоено в текста. Тя чете, за да разкрие нечетливостта на текста.

Напълно се солидаризираме с твърдението на изследователката Олга Вайнщайн, която смята деконструктивизма за стил на критическо мислене, който търси предразсъдъците и противоречията в текстове (Литературата като текст) чрез разбор на формални елементи. За нея техниката на философското съмнение, а смятаме и техниката на съмнението въобще, е известна още от древността. Тя е напълно съпоставима с деконструктивисткия анализ. Той „разкрива недостатъчността и несъгласуваността на базовите предпоставки и по този начин разголява „несъзнателното“ в системата, това, което се промъква незабелязано през логическите ходове и фигури на речта“ (Вайнщайн, 2002: 32).

Смятаме, че анализът на текстове предполага интердисциплинарност и в този смисъл изучаването на дадено литературно направление предполага познаване както на развитието на литературната и естетическата мисъл, така и на философски теории. В дискурсивния си проект Жак Дерида упорито търси единението на литературата и философията или едната в другата, или двете, стремящи се да сведат всичко, което е друго, към същото. Сякаш след него се оказва невъзможно да избягаме от този синтез при литературния анализ. Тук според нас е важно да уточним какво влага „бащата“ на деконструкцията в понятието творба/произведение. Съвсем в негов стил – думата има двоен харак-

тер. Творбата принадлежи на литературата със своята институционална страна, но и не принадлежи на нея, защото я надхвърля като идиом. „Става дума за това, начевайки от съждението и твърдението, да се активират несъзнаваните запаси на разменното понятие „литература“ (Бенингтън, 1993: 253). За Дерида литературата не може да бъде определена изявително – в твърдения от типа „S е P“. Т.е. не съществува същност на „тази странна институция, която позволява да се каже всичко“ (Дерида, 2002: 7 – 25). От тук можем да направим извода, че нейната „литературност“ се определя от читателя, но също така, че тя е резултат, ефект от зависимостта на литературата да бъде прагматично обвързана³. Същият текст или изречение могат да се появят в различни дискурсивни полета – философско, литературно, дори във всекидневната реч. В този смисъл се оказва, че границите между дискурсите не са естествени, а строго конвенционални и подлежащи на деконвенционализация. Границите се размиват, проектът на Дерида действа наддисциплинарно и има ефект върху каквото и да е действие, чието и да е съзнание, където и да е вплетен институционално.

За Дерида литературата „стои“ между институцията и идиома, но и едното е вписано в другото по правило. Тя е в еднаква степен и двете, двойно обвързана. Литературата е нещо, което е индивидуално, самотно, изключително, неповторимо, което „не може да се присвои“⁴), но в същото време тя е нещо достъпно, делимо, несамотно, поддаващо се на правилата. Така литературата може да се окаже и идиоматична институция или институционализиран идиом. Безспорно литературата (а не поезията) е институция поне от няколко гледни точки – тя се появява в определен исторически момент – „между края на XVII и началото на XX век“ (Дерида, 1985: 133), в дадена култура – европейската, в дадена социоправна ситуация и благодарение на нея е била усвоена. Обръщаме особено внимание на факта, че за деконструктивистите литературата е усвоена като културен конструкт, а не е изконно притежание на човека. Освен това тя създава сбор от правила, конвенции, закони, въз основа на които на даден текст се приписва литературен статус⁵). Независимо от свързането с юрисдикцията литературата е способна „да го прекрачи, оспори, „да го превърне във фикция“: разбира се, без да има нищо или почти нищо като цел и създавайки събития, чиято „реалност“ или продължителност никога не е сигурна, но които именно от тази гледна точка повече *провокират към мислене* (подч. мое), ако това все още означава нещо, каквото и да е. Тук вече стои идиоматичността или надинституционалната индивидуалност на литературата. Ако се вгледаме внимателно в текстовете на Дерида, ще установим, че ако има нещо, което да свързва почти всички, това е, че те са „надхвърлили литературата“, или казано с други думи – текстовете не са се ограничили.

Джонатан Кълър смята, че когато деконструираме текстове, работим в рамките на категориите на системата с цел да я нарушим, поставяме под съмнение някакви философии или йерархични принципи и така контекстите стават без-

крайни или се разрушава традиционната логическа система. Така, ако се опитаме да открием деконструкцията при Ницше, тя също се състои в преобръщане на мисловни системи. След като има слово, текст, литература – те могат да бъдат подложени на същите стратегии на интерпретация и да се окаже например, че няма свещени текстове, във всички еднакво „става дума за разглобяване [défaire], разчленяване [décomposer], разслояване [désédimenter] на структурите (всякакви структури: езикови, „логоцентрични“, „фоноцентрични“)“⁶). Като предлага интерпретация, но и демонстративно я отхвърля, Дерида се съсредоточава повече върху самия процес на разбиране на текста – това за него е най-интересното поле за изследване. Той смята, че по своята природа писмото е антидетично, но механизмът на нашата култура, съвременното възприятие е такова, че ние отхвърляме онези моменти, които взаимно се изключват, и по този начин се изгубва играта на означаващите. За деконструкцията всички текстове са изначално добри, обмислени и балансирани естетически, а противоречията само потвърждават тяхната дълбочина. Убедени сме, такава всъщност е природата на писмото.

Смятаме, че естествена последица от деконструкцията е свободата, и по-точно свободата на разчитането, дори и с риск да бъде „грешно“. Също така и различните познавателни възможности и културни читателски навици са път към заключение, че няма сами по себе си канонични текстове, няма *естествен* канон и всеки може да интерпретира (и разбира) по своему. Четейки текстовете на Дерида, се убеждаваме, че той настойчиво се интересува от въпроса „как да се стигне до независимо мислене и в крайна сметка до вътрешна свобода, ако нашето съзнание изначално, чрез езика, е затлачено от всевъзможни клишета, приети като даденост?“ (Вайнщайн, 2002: 28). Следователно тези установени постулати контролират нашето мислене, а предразсъдъците не оставят място на разсъдък. В този смисъл деконструкцията „не е негативна операция“⁷). Струва си тук да си зададем въпроса дали това задължение към безотговорността, към отказа да се отговаря на установилите се власти за нещо мислено или написано, не е може би най-високата форма на отговорност?

От направените дотук препратки стана ясно, че деконструкционният статус е междинен – той се ситира (не) сигурно между философията и литературата. Самият Дерида никога не поставя под въпрос философското измерение на своя проект, но търсейки мястото на литературата в него или него в литературата, трябва да обърнем внимание, че и самите деридиански текстове са нееднозначни. Той налага своите стратегии върху художествените текстове, тъй като според него литературата по-добре от философията се поддава на различаване. Когато чете (деконструира) текстове на Бланшо, Дерида споделя многократно, че пред него „се отваря някакво пространство“, което, смятаме, не може да бъде определено нито като философия, нито като литература. Може би именно там „заства“ деконструкционният дискурс. Това е т.нар. „двоен жест“ на дериди-

анския проект. „Да не се забележи, че Дерида изработва ново пространство на прочит, означава да не бъде разбран действителният призив и очарованието на творчеството му“ (Ууд, 1992: 3). Т.е. деконструкционните текстове са прочити, но и събития. Те са събитие-прочит, защото деконструкцията „не съществува никъде в чисто, безотносително състояние“ (Дерида, 1988: 141), тя е „анализ, който не е просто теоретичен анализ, а едновременно и друг начин за писане на въпроса за съществуването или смисъла. Деконструкцията е също така и (някакъв) начин за писане и създаване на друг текст“ (Дерида, 1987: 226). Това означава, че дискурсивният проект на Дерида е свързан с изработването на нов начин на прочит, на нови правила за четене и нова аксиоматика. Или, казано кратко, деконструкцията се оказва инвенция, изобретяване, конструиране. А Ю. Кръстева разглежда литературното произведение именно като (де)конструкция: „(...) мозайка от цитати, всеки текст е абсорбиране и трансформация на друг“⁽⁸⁾. Това ни насочва към заключението, че събитието на деконструкцията се случва в прочита или в текста, в литературата. А текстът, от своя страна, конструира нови такива. Стигаме до извода, че деконструкцията (като философия) намира своя алтернатива в литературата, а деконструкцията (като литература) е литература, т.е. другото като абсолютно Друго е възможно за мислене само чрез Същото, като губи абсолютността, без обаче да се лишава от Другостта.

Разглеждана от този ъгъл, литературата е възможното място за среща с другия (разбира се, с идеята, че не определяме точни граници, както обикновено сме свикнали в нашата логосфера). Смятаме, че инвенцията, конструирането на деконструкцията е точно това откриване на Другия. В „Психе. Изобретяване на другото“ Дерида твърди, че „инвенцията никога няма място, когато не се свързва с някакво започващо събитие и някакво възшествие, ако чрез това се разбира последното отваряне на бъдещето пред някакви възможности или властта, която ще остане на разположение на всички“. И по-нататък: „(...) инвенцията трябва сама да се оповести като откритие на това, което изглежда *невъзможно* (подч. мое), без което би се ограничила до разкриване програмата на това, което е възможно, в икономията на същото“ (Дерида, 2007: 16 – 17, 59). От своя страна, М.П. Марковски подчертава, че „деконструкцията е мислене на това, което е невъзможно за калкулиране“ (Марковски, 2002: 119), според своя създател тя е „опит за невъзможното“. Но опитвайки се да приложим собствената ѝ стратегия спрямо нея, т.е. да я деконструираме – то тогава тя ще се окаже оплетена в собствения си „двоен жест“ и тази невъзможност можем да преобразим в нейното друго - а именно колкото невъзможна, толкова и възможна – „нещо, което се случва“, се оказва деридианският модел. Естествено, съзнаваме, че „именно в тази парадоксална ситуация на оплитане е деконструкцията. Нашата умора произтича от откриването на същото и това, което е възможно, с винаги възможното откриване“ (Дерида, 2007: 59).

Така разбираме, че откриването на другото никога не би се оказало завършено действие и винаги отваря пред нас пространство на възможни без-

крайни открития. Безспорно приемаме, че откриването на другото е опит на апорията, но и необходимото условие за всяка деконструкция. Ако отново си зададем въпроса за мястото на литературата – то отново ще потвърдим верността на отговора, изобретен дотук – деридианският „опит“ прави възможно събитието на текста, защото неговата стратегия няма принадлежност, тя е приложима във всяко едно време, защото „постмодернизмът не е епоха. Той е състояние на духа“ (Ж. Ф. Лиотар), така че „всяка епоха има своя постмодернизъм“ (У. Еко), има своя Дерида, свободата на разсъдъка, наречена Деконструкция.

БЕЛЕЖКИ

1. Оригиналет на текста е на Jacques Derrida, 'Lettre à un ami japonais', Le Promeneur, XLII, octobre 1985. След това е препечатано в Psyché. Invention de l'autre (Paris, Galilée, 1987), p. 392 англ. прев. в Derrida and Différance, D. Wood and R. Bernasconi eds, Warwick: Parousia Press, 1985; Evanston: Northwestern University Press, 1988. Ние използваме български превод в електронния вариант на „Литературен вестник“ от 21. 06. 2013 г.
2. Вж. бел 1. Пак там.
3. Именно това убеждение кара Дерида да говори за деконструкцията като „прагматология“, създадена на границата между прагматиката и граматологията“ (Дерида ,1984: 27): „това, което има място, което днес се развива под знака на „прагматиката“, заинтересовано от ситуацияите, в които дискурсивният елемент не е ограничаващ елемент, такава прагматика, извън някакви метафизични убеждения, се покрива с това, което някога нарекох „граматология“ (Дерида 1987: 253). Същото се отнася за неделимостта: „Бих искал да припомня, че неделимостта винаги е присъщо колебание между възможностите (например значения, но без актове). Самите възможности до голяма степен са определени за точно определени ситуации (например дискурсивните – синтактически или риторични, но също и политически, етнически и т.н. Те са прагматично ограничени“ (Дерида 1988: 148).
4. Такава дефиниция на идиома Дерида дава в: An interview with Derrida , Derrida and difference ред. Д. Ууд и Р. Бернаскони, Ковънтри 1985 г. Самият оригинал е от 1983 г. със заглавие Derrida L'insoumis в "Le Nouvel Observateur".
5. По повод скорошността (подч. мое) на литературата в интервюто с Дерида „Тази странна институция, наречена литература“ той казва: „Наименованието литература е съвсем скорошно откритие. Преди това нито писмото, нито авторското право, нито отделната сигнатура са били необходими за поезията или белетристиката (belles lettres). [...] Сбор от закони или конвенции, утвърждаващи това, което наричаме съвременна литература, не е бил необходим за тогавашните поетически творби. Гръцката или римската поезия, неевропейските дискурсивни произведения, без да се омаловажава възхищението или дължимият им респект, според мене не принадлежат на литерату-

рата. Ако институционалното или социополитическото пространство за създаване на литературата като такова е нещо скорошно, то тя не само обхваща обикновено творбите, но също така засяга самата им структура“.

6. „Писмо до един японски приятел“, вж. бел 1.
7. „Писмо до един японски приятел“, вж. бел 1.
8. Цитатът е от дисертационния труд на изследователката на постмодернизма П. Тодорова „Към историята на хуманитаристиката от втората половина на XX век: българският принос за развитието на структурализма и постструктурализма (Цветан Тодоров и Юлия Кръстева).

ЛИТЕРАТУРА

- Бенингтън, Дж. (1993). *J. Derrida, Jacques Derrida*, пр. G. Bennington, Chicago and London.
- Вайнщайн, О. (2002). Дерида и Платон: деконструкция на логоса. София. *Литературата*, №16, 26 – 70.
- Дерида, Ж. (2001). *За граматологията*, прев. Ж. Дамянова, София: Лик.
- Дерида, Ж. (1984). *Taking chances: Derrida, Rpsychoanalysis and Literature*. Ред. J. H. Smith, W. Kerrigan, Baltimore.
- Дерида, Ж. (1985). „Писмо до един японски приятел“, англ. пр. Derrida and Différance, D. Wood and R. Bernasconi eds Warwick: Parousia Press, 1985; Evanston: Northwestern University Press, 1988; бг. превод „Литературен вестник“ / 21. 06. 2013 г.
- Дерида, Ж. (1987). *Some questions and responses*, [в:] *The Linguistics of Writing: Arguments between language and Literature*. Ред. N. Fabb, D. Attridge, A. Durant, Manchester: C. Mac Cabe.
- Дерида, Ж. (1988). *Limited Inc.*, превод S. Weber, J. Mehlman, Evanston.
- Дерида, Ж. (2007). *Psyche. Invention of the Other*. Volume 1. Edited by Peggy Kamuf and Elizabeth Rottenberg. Stanford University Press.
- Дерида, Ж. (1998). Структурата, знакът и играта в дискурса на хуманитарните науки. В: *Писменността и различието*, прев. Т. Батулева. София: Наука и изкуство.
- Дерида, Ж. (2002). Тази странна институция, наречена литература. Интервю с Жак Дерида. *Литературата*, №16, 7 – 25.
- Кълър, Дж. (1981). *Pursuit of Signs: Semiotics, Literature, Deconstruction*, London: Routledge and Kegan Paul; Ithaca: Cornell University Press, 1981. Преработено издание, “Routledge Classics,” Routledge, 2001, Cornell University Press.
- Личева, А., Е. Панчева, М. Янакиева, съавт. (2007). *М. Теория на литературата: от Платон до постмодернизма*. София: Колибри.

- Марковски М. П. (2002). *Жак Дерида и литературата. Ефектът на вписването*. София: СОНМ.
- Норис, Ч. (2002). *Deconstruction's Theory and Practice. New Accents*. Wales: Taylor & Francis.
- Симеонова-Конах, Г. (2011). *Постмодернизмът. Българският случай*. София: Изток- Запад.
- Тодорова, П. (2011). *Към историята на хуманитаристиката от втората половина на XX век: българският принос за развитието на структурализма и постструктурализма (Цветан Тодоров и Юлия Кръстева)*. София.
- Ууд, Д. (1992). *Derrida: A critical Reader*. Ред. D. Wood. Oxford/ Cambridge Univ. Press

REFERENCES

- Benington, Dzh. (1993). J. Derrida, Jacques Derrida, pr. G. Benington, Chicago and London.
- Vaynshteyn, O. (2002). Derida i Platon: dekonstruktsiya na logosa. Sofiya. Literaturata, №16, 26 – 70.
- Derida, Zh. (2001). Za gramatologiyata, prev. Zh. Damyanova, Sofiya: Lik.
- Derida, Zh. (1984). Taking chances: Derrida, Rsychoanalysis and Literature. Red. J. H. Smith, W. Kerrigan, Baltimore.
- Derida, Zh. (1985). „Pismo do edin yaponski priyatel“, angl. pr. Derrida and Différance, D. Wood and R. Bernasconi eds Warwick: Parousia Press, 1985; Evanston: Northwestern University Press, 1988; bg. prevod „Literaturen vestnik“ / 21. 06. 2013 g.
- Derida, Zh. (1987). Some questions and responses,[v:] The Linguistics of Writing: Arguments between language and Literature. Red. N. Fabb, D. Attridge, A. Durant, Manchester: C. Mac Cabe.
- Derida, Zh. (1988). Limited Inc., prevod S. Weber, J. Mehlman, Evanston.
- Derida, Zh. (2007). Psyche. Invention of the Other. Volume 1. Edited by Peggy Kamuf and Elizabeth Rottenberg. Stanford University Press.
- Derida, Zh. (1998). Strukturata, znakat i igrata v diskursa na humanitarnite nauki. V: Pismennostta i razlichieto, prev. T. Batuleva. Sofiya: Nauka i izkustvo.
- Derida, Zh. (2002). Tazi stranna institutsiya, narechena literatura. Intervyu s Zhak Derida. Literaturata, №16, 7 – 25.
- Kalar, Dzh. (1981). Pursuit of Signs: Semiotics, Literature, Deconstruction, London: Routledge and Kegan Paul; Ithaca: Cornell University Press, 1981. Preraboteno izdanie, “Routledge Classics,” Routledge, 2001, Cornell University Press.
- Licheva, A., E. Pancheva, M. Yanakieva, saavt. (2007). M. Teoriya na literaturata: ot Platon do postmodernizma. Sofiya: Kolibri.

- Markovski M. P. (2002). Zhak Derida i literaturata. Efektat na vpisvaneto. Sofiya: SONM.
- Noris, Ch. (2002). Deconstruction's Theory and Practice. New Accents. Wales: Taylor & Francis.
- Simeonova-Konah, G. (2011). Postmodernizmat. Balgarskiyat sluchay. Sofiya: Iztok-Zapad.
- Todorova, P. (2011). Kam istoriyata na humanitaristikata ot vtorata polovina na HH vek: balgarskiyat prinos za razvitieto na strukturalizma i poststrukturalizma (Tsvetan Todorov i Yuliya Krasteva). Sofiya.
- Uud, D. (1992). Derrida: A critical Reader. Red. D. Wood. Oxford/ Cambridge Univ. Press

THE EVENT OF DECONSTRUCTION AND THE PLACE OF LITERATURE

Abstract. In the last “postmodern” years, the literature is characterized by reliance on narrative techniques such as fragmentation, paradox, and the unreliable narrator. Postmodernism as a whole tends to resist definition or classification as a “movement”. The article’s focus is the literary theory and philosophy of language derived principally from Jacques Derrida’s 1967 work *Of Grammatology* and his speech in 1966 in conference in Baltimore. Although he avoided defining the term *deconstruction* directly, Derrida sought to apply Martin Heidegger’s concept of destruction or, to textual reading. Heidegger’s term referred to a process of exploring the categories and concepts that tradition has imposed on a word, and the history behind them. Derrida opted for *deconstruction* over the literal translation *destruction* to suggest precision rather than violence. Deconstruction denotes the pursuing of the meaning of a text to the point of exposing the supposed contradictions and internal oppositions upon which it is founded—supposedly showing that those foundations are irreducibly complex, unstable, or impossible. We purpose to show in the article that the discourse project of Derrida “happens” always different and unexpectedly in the process of reading, in the space of the literary text. Jacques Derrida defined the place of literature as laying between the institution law and the idiom.

✉ **Daniela Strakova, PhD Student**

Faculty of Slavic Philologies

Sofia University

15, Tsar Osvoboditel Blvd

Sofia, Bulgaria

E- mail: daniela_strakova@abv.bg